

ВЫСОКАРОДНАЯ ПРАФЕСІЯ

Электрычная лямпа раскідае праменні па ўсім пакоі. Найбольш іх падае на стол, на якім ляжаць стопкі вучнёўскіх сшыткаў, падручнікі, газеты. За сталом сядзіць чалавек і пераглядвае сшыткі. Твар яго робіцца вясёлым, калі правільна развязаны задачы, а калі няправільна, дык ён нахмурыцца, і ў той час відны нават маленькія маршчынкі, якія паклала на яго жыццё, праца.

Кіраўнік сямікласнай беларускай школы ў Парцаве (Бельскі павет) Язэп Альшэўскі разумее, што адстаюць вучні са слабой воляй, бесхарактарныя, якія апускаюць рукі нават перад нязначнымі перашкодамі і цяжкасцямі. І такія вучні патрабуюць, безумоўна, індывідуальнага падыходу.

Аб гэтым кіраўнік неадной чы прыпамінае ўсім настаўнікам сваёй школы.

— Настаўнік павінен перш за ўсё, — кажа Язэп Альшэўскі, — знайсці ў вучня добрыя якасці і, абапіраючыся на іх, ліквідаваць нядобрыя рысы ў характары, схільнасцях і прывычках.

Як прыклад прыводзіць ён такі факт. Вучаніца М. Г. у мінулым дрэнна вучылася, была адной з самых адстаючых у школе. Але, калі па яго загаду ўсе настаўнікі пачалі працаваць над ёю, калі сталі ўмацоўваць у вучаніцы веру ў свае сілы і прывіваць зацікаўленнасць да вучэбных заняткаў, да ведаў, дык М. Г. перастала прапускаць урокі і пачала лепш вучыцца. Цяпер, яна з'яўляецца адной з лепшых вучаніц VІ класа.

Як перадавому педагогу таварышу Альшэўскаму характэрна дакладнае ўяўленне таго, што фармаванне светапогляду дзяцей — гэта складаны грамадскі працэс, у якім скрэшчваюцца ўплывы школы, сям'і, таварышаў.

— Трэба актыўна змагацца, — правільна сцвярджае Язэп Альшэўскі, — каб ўплыў школы зрабіць пануючым.

А для гэтага патрабуецца веданне кожнага ўплыву і ўменне ўсільваць або паралізаваць яго, прыдаваць яму патрэбны кірунак, у залежнасці ад задач выхавання. І тут неабходна прадуманная сістэма ў рабоце з бацькамі.

І ў гэтым Язэп Альшэўскі дабіўся поспехаў.

Бацькі вучня Р. нязгодна жылі паміж сабою. Бацька напіваўся гарэлкі, біў жонку, дзяцей. Паводзіны маці таксама былі часта лёгкадумнымі.

(Працяг на стар. 3)

Cena 60 gr | Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 47 (195) | БЕЛАСТОК 22 ЛІСТАПАДА 1959 ГОДА | ГОД IV

З ДЗЕІНАСЦІ КПЗБ НА ТЭРЫТОРЫІ САКОЛЬСКАГА ПАВЕТА

І) ЯК КПЗБ ДАПАМАГАЛА МОЛАДЗІ САКОЛЬСКАГА ПАВЕТА

Пясчаныя ўзгоркі, лясы, густыя шнуркі межаў, якія раздзяляюць між сабой паасобныя палоскі — вось краявід нашай Сакольшчыны. На гэтых пясках і палосках нарадзілася на працягу год нямала галечы, нямала было там і крыўды. Усё гэта разам узятае накіроўвала думкі людзей на незаўсёды вясёлыя разважанні.

Калі ўзнікла КПЗБ, яна знайшла на тэрыторыі Сакольскага павета шматлікіх прыхільнікаў. Па вёсках арганізоўваліся ячэйкі. Больш свядомыя сяляне ішлі ў партыю, таму што бачылі ў ёй адзінага абаронцу ад эксплаатацыі з боку польскай буржуазіі.

У нашым павеце было шмат моладзі. Ніхто не клапаціўся аб тым, каб моладзь мела якія-небудзь культурныя развесяленні, каб магла вучыцца на якіх - небудзь курсах. А вядома, моладзь як моладзь, пакінутая на ўласны лёс пачынала піць, на забавах ішлі ў рух нажы, спружыны, калкі. Пасля гэтага паліцыя і суды мелі работу, багата сыпаліся судовыя прыгаворы. І так працягвалася з года ў год.

Калі разгарнулася ў нашым павеце дзейнасць КПЗБ, партыя інакш пачала глядзець на моладзь. Камуністы стараліся прыцягнуць яе да сябе. Партыя старалася скіраваць буйны тэмперамент моладзі на адпаведную дарогу, дарогу барацьбы супроць буржуазіі, цемнаты і адсталасці. У ячэйках адбываліся нарады, прысвечаныя працы сярод моладзі.

Старыя камуністы, якія ў 1917 годзе прымалі ўдзел у звяржэнні царскага ладу і ўстанаўленні ўлады рабочых і сялян, як найбольш вопытныя, прыступілі да працы. Былі арганізаваны індывідуальныя і калектыўныя гутаркі моладзі, вышукваліся што ахвярнейшыя хлопцы і дзяўчаты, якія ўцягваліся да працы. Моладзь пачала вывучаць рэвалюцыйныя песні і першыя праўды сацыялізма.

Найбольш папулярнай песняй, якая распаўсюдзілася ў нашым павеце, была песня «Ад веку мы спалі»...

Дзейнасць КПЗБ не была дарэмнай. У 1932 годзе на тэрыторыі нашага павета ўзнік Раённы камітэт КСМЗБ. Маладзёжныя ячэйкі ўзніклі ў вёсках Хамантоўцы, Русакі, Ласіняны, Крушыняны і іншых. Першым сакратаром раённага камітэта быў тав. Ян Пармонік з вёскі Ёдзічы (цяпер БССР), які заставаўся на гэтым становішчы да моманту яго арышту, гэта значыць да 1936 г. З ўзнікненнем КСМ жыццё моладзі ў нашым павеце пацякло іншым руслам. Пад уплывам дзейнасці арганізацыі пачало знікаць п'янства і нажы на забавах; маладыя, як таварыш да таварыша, пачалі адносіцца па-іншаму.

Моладзь зразумела вартасць навукі, пачала дамагацца беларускіх школ, актыўна дапамагала ўзнікшаму ТБШ.

Вясковыя забавы, народныя сзяты і іншыя зборы моладзі КСМ выкарыстоўваў для вядзення палітычнай прапаганды. Праводзіліся гутаркі і дыскусіі на тэмы светапогляду, рэлігіі і іншыя. Моладзь распаўсюджвала па аколіцы адозвы і друк. У 1934—37 гады мы так арганізавалі працу моладзі ў нашым раёне, што ўдалося нам правесці па вёсках некалькі масавых мітынгаў, на кожным з якіх прысутнічала не менш 150 маладых юнакоў і дзяўчат.

Свята 1 мая моладзь адзначала заўсёды вельмі ўрачыста, развешваючы ў шматлікіх месцах (зразумела, крадучыся) чырвоныя сцягі і палотнішчы. Не малы ўклад унесла моладзь з КСМ у арганізацыю забастовак накіраваных супроць мясцовых памешчыкаў (аднак на гэтым затрымаюся шырэй у далейшым).

Варта ўспомніць тых таварышаў з КПЗБ, якія адыгралі найбольшую ролю ў выхаванні моладзі Сакольскага павета, ва ўзнікненні КСМ. Гэта былі та-

(Працяг на стар. 3)

З выстаўкі народнай творчасці ў Беластоку. Двайняк Ул. Галецкага з Клішчэляў.

МАНГОЛЬСКАЯ НАРОДНАЯ РЭСПУБЛІКА

(Да 35-ай гадавіны з дня ўтварэння)

Пад уплывам Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі мангольскі народ пад кіраўніцтвам Мангольскай народна - рэвалюцыйнай партыі першым на каланіяльным Усходзе ў 1921 годзе скінуў прыгнёт мясцовых феадалаў і замежных рабаўнікоў і стаў на шлях сацыялістычнага будаўніцтва, мінаючы стадыю капіталізма. 26 лістапада 1924 года ў Манголіі была аб'яўлена народная рэспубліка і прынята канстытуцыя, якая замацавала перамогі, заваёваныя ва ўпорнай барацьбе супроць знешніх і ўнутраных прыгнятальнікаў.

Плошча Мангольскай Народнай Рэспублікі — 1,5 мільёна квадратных кіламетраў. Гэта ў 3 разы больш тэрыторыі Францыі і ў 5 разоў больш Італіі. Насельніцтва Манголіі складае каля мільёна чалавек. Сталіца — Улан Батар.

У Мангольскай Народнай Рэспубліцы налічваецца звыш 170 прадпрыемств дзяржаўнай і кааператыўнай прамысловасці, не лічачы соцен дробных, якія п стаўлены на самастойны гаспадарчы разлік.

Сучасная прамысловасць рэспублікі дае звыш 40 працэнтаў усёй прадукцыі народнай гаспадаркі.

Да 1965 года валавая прадукцыя прамысловасці павялічыцца ў параўнанні з 1957 годам у 2,4 разы, ці на 60 працэнтаў супроць 1960 года.

У гэтым годзе закончана кааперыраванне арацкіх гаспадарак, створана 420 сельскагаспадарчых аб'яднанняў.

Для забеспячэння краіны хлебам уласнай вытворчасці ў Манголіі праводзіцца асваенне цалінных зямель. Да канца 1961 года прадугледжваецца асвоіць 800 тысяч гектараў цалінных зямель.

На палях краіны працуе зараз 2500 трактароў (у пераліку на 15-сілавыя). Мангольская Народная Рэспубліка займае першае месца ў свеце па колькасці жывёлы на душу насельніцтва.

У Манголіі ліквідавана непісьменнасць сярод дарослага насельніцтва. У школах і ў іншых навучальных установах Манголіі навучаецца кожны шосты жыхар. У краіне дзейнічае больш 400 агульнаадукацыйных школ, 15 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, 6 вузаў, у тым ліку дзяржаўны ўніверсітэт.

Прыгожанькая пастушка пасе авечак ў адной з дзяржаўных сельскіх гаспадарак.

Фота — ЦАФ

У 1959 годзе на сацыяльна - культурныя мерапрыемствы асігнавана 313 мільёнаў тугрыкаў, або 38,4 працэнта расходнай часткі бюджэта. Па колькасці студэнтаў у вузах на 10 тысяч чалавек Манголія значна пераўзыходзіць Італію, Турцыю, Пакістан, Іран.

Ва ўніверсітэце імя Чайбалсана, створаным у 1942 годзе пры брацкай дапамозе савецкага народа, навучаецца каля 2 тысяч студэнтаў, сярод якіх, акрамя мангольскай моладзі, ёсць юнакі і дзяўчаты з Савецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі і іншых сацыялістычных краін.

На кожныя 40 чалавек насельніцтва МНР прыходзіцца адзін спецыяліст з вышэйшай або сярэдняй адукацыяй.

У краіне дзейнічае 538 клубаў, 32 агульныя бібліятэкі, 294 кінаўстаноўкі.

Агромную дапамогу ў сацыялістычным будаўніцтве атрымлівае Мангольская Народная Рэспубліка ад Савецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі і іншых сацыялістычных краін. Пры дапамозе СССР зараз вядзецца расшырэнне Улан - Батарскай ТЭЦ, у сталіцы рэспублікі пракладваюцца вадаправод, каналізацыя і цеплафікацыйная сістэма, будуецца цэнтральная радыёстанцыя і дрэваапрацоўчы завод, а таксама разбудоўваецца і рэканструіруецца шэраг іншых прадпрыемстваў.

ШТО ТАКОЕ ТАВАРЫСТВА СВЕЦКАЙ ШКОЛЫ

Ад мая 1958 года ў нашай краіне разгортвае дзейнасць Таварыства свецкай школы. Гэтае таварыства, як гаворыцца ў ідэйнай дэкларацыі і статуце, з'яўляецца «Грамадскай арганізацыяй, аб'ядноўвае грамадзян ўсіх асяроддзяў, якія незалежна ад розніц у светапоглядзе імкнуцца выхаваць маладое пакаленне будучых будаўнікоў сацыялізма ў Народнай Польшчы, абапіраючыся на навуковыя асновы прагрэсіўнай педагогікі, вольнай ад ірацыянальных уплываў».

Таварыства аб'ядноўвае людзей, якія супрацьпастаўляюцца нецярпімасці, фанатызму, нацыяналістычным тэндэнцыям, а таксама такім выпадкам, калі рэлігійныя ачуцці выкарыстоўваюцца супраць інтарэсаў працоўных і сацыялістычнай дзяржавы.

Асаблівую ўвагу звярочвае таварыства на выхаваўчы бок ў школе. Юнакі і дзяўчаты, якія закончылі школу, павінны быць не толькі пісьменнымі, адукаванымі, падрыхтаванымі да практычнай дзейнасці людзьмі, павінны таксама мець матэрыялістычны светапогляд, вольны ад рэлігійных догм. Пагэтаму таварыства арганізуе школы без навучання ў іх рэлігіі. У выхаванні новага чалавека агромную ролю адыгрываюць настаўнікі, бо толькі яны могуць надаць сапраўдны свецкі характар выхаванню ў школе ў працэсе сваёй творчай працы.

Кожны ўрок у школе можа дапамагаць фарміраванню навукова - атэістычнага светапогляду ў вучняў. Напрыклад, пры вывучэнні тэмы «Форма і рух зямлі», «Надвор'е і клімат», «Змены паверхні сушы» на ўроках ёсць магчымасць выкарыстоўваць антырэлігійны матэрыял, які вынікае з тэмы самога ўрока. Курс біялогіі высвятляе пытанні раслінаводства, жывёлагадоўлі, барацьбу за здароўе чалавека і жывёлы, гэта значыць, тыя бакі чалавечай дзейнасці, дзе можна асабліва пераканаўча паказаць сілу навукі і бяссілле рэлігіі, наглядна прадэманстраваць, як веданне законаў прыроды дапамагае чалавеку ў барацьбе з яе сіламі.

Хімія як навука мае асабліва багатыя магчымасці для выхавання ў вучняў навукова - матэрыялістычнага светапогляду. На вялікай колькасці наглядных прыкладаў можна прадэманстраваць ператварэнне адных форм матэрыі ў другія, паказаць, што навуковыя веды даюць чалавецтву правільныя ўяўленні аб свеце і законах яго развіцця.

Адным словам, настаўнікі могуць многа зрабіць у свецкім выхаванні школьнай моладзі і садзейнічаць выхаванню новага чалавека.

Вядома, ўсё гэта можна зрабіць, калі самі настаўнікі вызваляюцца ад рэлігійных догмаў. Таварыства свецкай школы супрацоўнічае з школамі да таго, каб як мага больш арганізавалася гурткоў свецкай школы.

Цяпер, калі навука і тэхніка робяць вялікія крокі ўперад, калі чалавек зыкрывае ўсе таямніцы прыроды і можа яе ператвараць, навучанне рэлігіі ў школе моцна перашкаджае школьнікам агрымоўваць сапраўдную адукацыю, перашкаджае выхоўваць моладзь на навуковых матэрыялістычных асновах.

М. Х.

ЦІ ТОЛЬКІ ПАТРЫЯТЫЧНЫ ФАНАТЫЗМ?

Пакліканая год назад новая французская палітычная партыя — Унія для справы Новай Рэспублікі закончыла свой з'езд, прымаючы пастановы, якія лёгка было прадбачыць. УНР не з'яўляецца, дарэчы, партыяй у поўным значэнні гэтага слова. Гэта групіроўка, якая выражае свае станоўчыя адносіны да палітыкі прэзідэнта дэ Голя. І так згодна з прадбачваннямі, з'езд УНР закончыўся прыняццем дэкларацыі, якая выражае вернасць для прэзідэнта V Рэспублікі. Аднак гэта на абазначае, што ў час з'езда не было розніцы ў поглядах паміж правай групіроўкай ультрыстаў і, так званых, «сапраўдных галістаў». Ультрысты асабліва супроцьпастаўляюцца алжырскай праграме, з якой выступіў прэзідэнт, за тое ўмераныя групіроўкі прымаюць гэтую праграму, лічачы, што алжырская праблема і так закончыцца карыснай развязкай для Францыі.

Затрыумфавала тады, як бачым, сільная воля прэзідэнта дэ Голя, які яшчэ раз падцвердзіў сваё становішча адносна Алжыра, мяркуючы нават, што існуе магчымасць прыбыцця да Парыжа правадыроў Алжырскага фронта народнага вызвалення.

У апошні час, наогул, мы бачым узрост папулярнасці дэ Голя як у Францыі, так і за яе межамі.

Кожнаму зразумела, што гэтаму чалавеку характэрна ўпартасць і вытрымка ў рэалізацыі сваіх намераў. Сапраўды трэба адзначыць, што гэтыя імкненні заўсёды звязаны з развіццём сілы і міжнароднага значэння Францыі.

Яшчэ ў пачатку сусветнай вайны дэ Голь напісаў у сваіх мемурных запісках, што не разумее Францыі без яе велічнасці. Заўсёды рабіў усё, каб захаваць гэтую велічнасць. Трэба, безумоўна, запісаць яму ў заслугу, што ён быў адзіным палітыкам, які пасля разгрому ў 1940 годзе змог паспяхова супраціўляцца брытанскай палітыцы, якая амаль адкрыта імкнулася спіхнуць Францыю на другараднае месца. Калі ў 1944 годзе і Злучаныя Штаты таксама хацелі агранічыць ролю Францыі ва ўстанаўленні пасляваенных адносін на тэрыторыі Еўропы і света, дэ Голь асабіста паехаў у Маскву, каб шукаць там падтрымкі для сваіх палітычных мэт. Ён, яры працiўнік камунізма, усё ж такі 10 снежня не адказаўся падпісаць пакт аб дружбе з Савецкім Саюзам. Усё гэта, — як гаварыў, — зрабіў дзеля велічнасці Францыі.

Паўтара гады назад дэ Голь, калі толькі атрымаў магчымасць, пачаў ізноў адбудоўваць гэтую магутнасць.

Пачаткова, заходнія дзяржавы як Злучаныя Штаты, так і Вялікабрытанія глядзелі на гэтыя імкненні з паблажкай. Цяпер аднак сітуацыя карэнным чынам змянілася. Дэ Голь узмацняе ўжо не толькі ўнутраную уладу і эканоміку, але намагаецца ўзмоцніць свой прэстыж, а тэтым самым і міжнародны прэстыж і аўтарытэт самай Францыі.

У чым гэта праяўляецца?

Францыя ўсімі сіламі імкнецца стаць членам атамнага клуба. Калі верыць афіцыйным выказванням, то ўжо сёння яна мае ўласную «нацыянальную» атамную бомбу. Выпрабаванне гэтай бомбы, не гледзячы на пратэст краін Азіі, павінна адбывацца ў лютым будучага года ў Французскай Сахары.

Далей. Францыя дэ Голя супроцьпастаўляецца брытанскім тэндэнцыям, накіраваным на тое, каб Вялікабрытанія заняла ва ўлонне НАТА пазіцыю «першага сярод роўных». Францыя ў паўночнаатлантыцкім пакце хоча, карацей кажучы, мець такое ж значэнне, як Злучаныя Штаты і Вялікабрытанія.

Трэба сцвердзіць, што палітыка прэзідэнта дэ Голя выкарыстоўвае сродкі, якія гісторыя часта называе шантажам. Каб прымусіць заходнія дзяржавы прызнаць свае вялікадзяржаўныя планы, дэ Голь супроцьпастаўляецца, напрыклад, хуткаму скліканню канферэнцыі на вышэйшым узроўні. Падцвярджэнне гэтага факта прыносіць апошні візіт міністра замежных спраў Вялікабрытаніі Сэвэн Лёйда ў Парыжы. Сэвэн Лёйд згадзіўся з становішчам Францыі, хоць яго размова з дэ Голем працягвалася ўсяго толькі адну гадзіну, што канферэнцыя на вышэйшым узроўні адбудзецца вясной будучага года, а гэта, безумоўна, гаворыць аб адыходзе Вялікабрытаніі ад ранейшага становішча, якое яна займала ў гэтай справе. І што больш, Сэвэн Лёйд выказаў поўнае зразуменне для мэтазгоднасці візіта савецкага прэм'ера Хрушчова ў Парыжы, разумеючы, што генерал дэ Голь імкнецца пазнаёміцца з становішчам савецкага кіраўніка, тым больш, што апошнія кіраўнікі заходніх дзяржаў мелі магчымасць зрабіць гэта раней.

Ці гэта шантаж? Безумоўна. Усім вядома, што савецкі прэм'ер Хрушчоў наведае Парыж толькі 15 сакавіка будучага года. Памыляўся б той, хто думаў бы, што ў сувязі з гэтым дэ Голь згодзіцца на канферэнцыю на вышэйшым узроўні ўжо ў пачатку красавіка будучага года. Але якраз на першую палову красавіка запланаваў дэ Голь свой візіт у Вялікабрытанію. Затым прапануе ён, яшчэ паўторную сустрэчу кіраўнікоў урадаў заходніх дзяржаў, якая папярэдзіла б сустрэчу на вышэйшым узроўні. Якія ж мэты гэтай адцяжкі? Несумненна вывад Францыі на шырокія міжнародныя прасторы. Калі гэта нанясе ўрон далейшаму паслабленню напружанасці, гэта не мае значэння. Для дэ Голя існуе толькі велічнасць Францыі.

УЛ. ЛАЗІ...СКІ

ВЫСОКАРОДНАЯ ПРАФЕСІЯ

(Працяг са стар. 1)

Іх сын дрэнна вучыўся. Паводзіны яго былі таксама не-найлепшыя. Усе настаўнікі працавалі над ім многа. Неабходным быў педагагічны такт, каб падтрымоўваць яго, каб падбадзёрваць хаця ён незаўсёды даваў добрыя адказы на ўроках. Тут трэба было і шмат асцярожнасці, каб не абразіць пачуццяў адстаючага вучня, а таксама, каб не паменшыць у яго вачах аўтарытэту бацькоў. Давялося неаднойчы гутарыць з бацькамі і высвятляць ім іх памылкі. Неабходна было знайсці з імі супольны язык. Дзякуючы індывідуальнаму падыходу да вучняў і супрацоўніцтву з бацькамі, настаўнікі Парцаўскай школы штогод дабіваюцца значных поспехаў у навучанні. І дабіваюцца іх не дарогай абніжэння патрабаванняў, а сур'ёзнай і адказнай пастаноўкай педагагічнага працэса, павышэннем культуры педагагічнай працы, павышэннем разумных патрабаванняў да якасці ведаў сваіх вучняў.

Вось таму двухгоднікаў у школе ў Парцаве невялікі працэнт. На 98 вучняў толькі 7-рых не перайшло ў наступны клас. А гэта ўжо даволі добра.

Тое, што школа можа добра выхоўваць, што з кожным годам павышаецца ўзровень навучання, ў значнай меры залежыць ад таго, што ўсе 5 настаўнікаў жывуць паміж сабой дружна, што кіраўнік умее гуртаваць калектыў.

Таварыш Альшэўскі з'яўляецца таксама выкладчыкам на вячэрніх курсах для дарослых. І на гэтых курсах таксама высокі ўзровень навучання.

Кіраўнік школы выхаваўся на вёсцы і таму добра ведае, як патрэбны на вёсцы веды. Вось таму ніколі не шкадуе сіл і часу на адукацыю сялянскай моладзі. Нядаўна ён сумесна з настаўнікам сваёй школы Сцяпанам Трафімюком арганізавалі вячэрнюю школу для дарослай моладзі у суседняй вёсцы Спічкі і ездзяць туды на ўрокі.

Кожны, хто быў у вёсцы Парцава, не мог не пачуць добрага, удзячнага слова пра настаўнікаў, пра іх прыкладныя паводзіны ў вёсцы, пра іх беспасрэднасць і ветлівасць.

І сапраўды, ўсе яны з'яўляюцца добрымі выхаваўцамі, добрымі майстрамі сваёй справы, ўсе яны намагаюцца перадаць свае веды не толькі дзецям, але і гаспадарам Парцава. Настаўнікі дапамагаюць моладзі развіваць мастацкую самадзейнасць, а Дарыя Карпенюк, якая першы год працуе ў гэтай вёсцы, прымае актыўны ўдзел у харавым і драматычным гуртках.

Аб павазе і пашане, якімі карыстаюцца сярод жыхароў Парцава настаўнікі, сведчыць і той факт, што аднаго з іх, а менавіта Язэпа Альшэўскага грамадскасць вёскі абрала радным грамадскай рады. Язэп Альшэўскі аказвае не малую дапамогу партыйнай арганізацыі, з'яўляючыся выкладчыкам партыйнай вучобы.

Іншым словам, Язэп Альшэўскі і ўсе настаўнікі ў Парцаве з гонарам выконваюць свае высокародныя абавязкі.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Весткі з БССР.

ШЧОДРАЯ ВОСЕНЬ

Калгасныя агароднікі ў гэтым годзе сабралі багаты ўраджай агуркоў і памідораў.

НОВЫЯ ЗВАННІ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР устанавіў ганаровыя званні «Заслужаны вынаходнік Беларускай ССР» і «Заслужаны рацыяналізатар Беларускай ССР».

Званне заслужанага вынаходніка будзе прысвойвацца аўтарам укаранёных у народную гаспадарку вынаходстваў, якія ўносяць істотны ўклад у тэхнічны прагрэс і маюць важнае народнагаспадарчае значэнне, а таксама за шматгадовую плённую вынаходніцкую дзейнасць.

Узнагароджаны атрымае залаты нагрудны знак.

Званне заслужанага рацыяналізатара будзе прысвойвацца аўтарам рэалізаваных рацыяналізатарскіх прапаноў, якія ўносяць істотны ўклад ва ўдасканаленне вытворчасці, павышаюць прадукцыйнасць працы, якасць прадукцыі, паляпшаюць умовы працы і тэхніку бяспекі, а таксама за шматгадовую плённую рацыяналізатарскую дзейнасць.

Узнагароджаны атрымае сярэбраны нагрудны знак.

КУБАК СССР

Нядаўна ў Ерэване савецкія фехтавальшчыкі змагаліся за кубкі СССР у розных відах зброі.

У шпагах Кубак выйграў беларускі майстар спорту Арнольд Чарнушэвіч. Другое месца заваяваў таксама беларус, Аляксандр Паўлоўскі.

З ДЗЕЙНАСЦІ КПЗБ НА ТЭРЫТОРЫІ САКОЛЬСКАГА ПАВЕТА

(Працяг са стар. 1)

варышы Ян Грыцэўскі, Сцяпан Андрушэвіч і Ян Рагацэвіч з Хамантоўцаў, Канстанцін Маркоўскі, былы раённы сакратар КПЗБ, і шмат іншых. Не забытым і цяпер дзеячом КПЗБ сярод сялянскіх дзяўчат была Вера Зыдах.

ІІ. ЗАБАСТОЎКА Ў МАЁНТКУ РУДАВА Ў 1935 ГОДЗЕ.

Восень 1935 года была надзвычай ураджайнай на бульбу. У трох памешчыцкіх маёнтках, якія знаходзіліся тады на тэрыторыі Сакольскага павета, Рудаве, Цецяроўцы і Ярылоўцы ўраджай бульбы быў на столькі вялікім, што пастаянныя рабочыя ў маёнтку не маглі ўправіцца з уборкай бульбы. У сувязі з тым, што на нашых бедных вёсках увесь час існавала маса непатрэбных да працы рук, памешчыкі гэтых маёнткаў Нямцэвіч, Барон і Міклашэвіч вырашылі выкарыстаць гэта па-свойму. Хацелі, каб мясцовае насельніцтва амаль дарма выкапала памешчыкам бульбу.

Да работ пры выкопванні бульбы знайшлося шмат ахвотных жанчын, якія бачылі ў гэтым магчымасць заробку. Аднак памешчыкі выставілі днёўку, якая складала 60 грошай.

А якой была праца жанчын? Рабочы дзень пачынаўся перад усходам сонца і канчаўся пасля захаду, з аднагадзінным перапынкам на абед. Усялякія кіраўнікі маёнткаў і іншыя панскія прыганятыя абразлівымі словамі падганялі кабет да працы. Ніводная з работніц не адважылася супрацьпастаўляцца такім адносінам і заробкам, бо адразу яе прагналі з працы, а зарабіць хацеў кожны.

КПЗБ не магла спакойна глядзець на падобнае рабства XX стагоддзя. Пэўнай ноччу ў вёсцы Хамантоўцы, у клуні Яна Гедзіца, адбыўся сход членаў КПЗБ з удзелам прадстаўніка акругі. Было вырашана арганізаваць забастоўку. Аднак задача была нялёгкай. Галеча выклікала імкненне да граша, нізкая свядомасць жанчын прымушала цярпець зверскую эксплуатацыю і здзек.

Цяжкасці не спалохалі партыю. Кожны з сабраўшыхся на сходзе атрымаў задачу індывідуальна падымаць свядомасць жанчын, якія працавалі на памешчыкаў. Вялікую ролю адыграла ў гэтым Вера Зыдак.

Неабходна было правесці з жанчынамі мітынг. У нядзелю вясковыя жанчыны і дзяўчаты ішлі ў лес па грыбы.

Тав. Аляксандр Андрушкевіч і я таксама направіліся ў лес. Мы сабралі 25 жанчын і арганізавалі мітынг. Словы партыі трапілі да свядомасці жанчын. Вырашылі, што яны пойдуць у маёнтак і будуць патрабаваць падвышкі заробкаў да 1,20 зл. за днёўку і, калі не атрымаюць падвышкі, пакінуць працу.

На другі дзень жанчыны прыбылі ў маёнтак. Яны заявілі, што патрабуюць павышэння заробкаў, інакш не пойдуць працаваць. Памешчык страшыў іх незямнымі пакараннямі і паліцыяй, крычаў што ўсіх прагоніць з работы і возьме жанчын з іншых вёсак. Частка жанчын, баючыся помсты памешчыка, згодна была ісці працаваць, іншыя занялі рашучае становішча, не дапускаючы да працы штрэйкбрэхераў. Партыя ні на момант не спыняла працы.

Калі фурманкі з маёнтка заехалі ў другія вёскі па жанчын на ўборку бульбы, зусім не знайшлі жадаючых. Жанчыны, якія нягледзячы на пастанову партыі выходзілі працаваць, партыя ўсімі сродкамі імкнулася перацягнуць на свой бок. Панскія палі апусцелі. Памешчык, пераканаўшыся ў цвёрдым рашэнні жанчын, вымушаны быў павысіць днёўку да 1 зл. Гэта была ўжо перамога ў партыйнай працы, а гэтым самым аўтарытэт КПЗБ на тэрыторыі нашага павета ўзрос.

Успаміны Віктара Рагацэвіча — былога члена КПЗБ. Апрацаваў А. О.

(Працяг будзе)

РАБОЧАЯ НАРАДА ПРАГРАМНАЙ КАМІСІІ

Беларускія школы на Беласточчыне ўсё яшчэ адчуваюць недахоп падручнікаў, а таксама праграм навучання беларускай мовы. Аб гэтых недахопах на кожнай нарадзе гавораць настаўнікі беларускіх школ. Міністэрства асветы разумее клопаты настаўнікаў і намагаецца іх ліквідаваць. Апрацоўваюцца ўжо новыя падручнікі. Склікана праграмная камісія. Міністэрства асветы ўпаўнаважыла члена камісіі — Вішнеўскую Ніну, настаўніцу Беларускага Ліцэя ў Гайнаўцы да апрацавання праграмы навучання беларускай літаратуры ў школах з беларускай мовай навучання ад 1 да 7 класаў.

27 кастрычніка ў Кураторыі ў Беластоку адбылася рабочая нарада праграмнай камісіі, дзе аналізавалася апрацаваная Нінай Вішнеўскай новая праграма навучання ў школах беларускай літаратуры.

На нараду прыбылі: візітатар Зігмунт Карбоўскі з Дэпартамента праграм і метадаў навучання Міністэрства асветы, а таксама члены праграмнай камісіі Ніна Вішнеўская, Галена Іванюк, Ян Канапелька, Мікола Лебядзінскі, Мікола Гайдук і сакратар ГП БГКТ Віктар Швед.

Камісія дакладна прааналізавала апрацаваную праграму навучання. Многія пункты праграмы былі скрэслены, а на іх месца ўведзены новыя пункты.

Перапрацаваная новая праграма навучання неўзабаве будзе надрукавана Міністэрствам асветы і выслана ўсім школам.

Каб не было патрэбы апрацоўваць асобную праграму для школ з беларускай мовай як прадмет, Міністэрства асветы ўпаўнаважыла члена камісіі Язэпа Субету да апрацоўкі ўказанняў як карыстацца праграмай навучання, беручы пад увагу меншую колькасць гадзін беларускай мовы ў параўнанні з школамі з беларускай мовай навучання.

Да новай праграмы навучання беларускай літаратуры, будуць дастасаваныя новыя падручнікі, якія знаходзяцца ў апрацоўцы і будуць друкавацца ў 1960 годзе.

В. Ш.

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

Ведаючы абмежаванасць паненкі, самым простым было б увогуле не надаваць ёй значэння. У гэты момант я чамусьці адчуваў незадаволенасць Крысяй і шукаў зачэпкі. І мне спадабалася злавацца. Гэтую злосць я наўмысна распальваў яшчэ больш і чайшоў да такога стану, што яшчэ адзін выбрык паненкі, і я ёй штосьці зраблю.

Канфлікт выбухнуў, калі мы селі есці.

Я з кніжак ведаў, што багатыя ў абед карыстаюцца сурвэткамі. Але мае веды былі чыста тэарэтычнымі. Калі сеў за стол, пад рукамі стала пераешкаджаць грубая накрухмаленая палатніна. Я яе паклаў сабе за спіну, на буфет.

— Няхай ляжыць, будзеш выціраццa, Ясю! — сказала шчыра Крыся, вяртаючы палатніну назад.

І, вядома, Яніна і на гэты раз не вытрымала. У яе вачах спачатку з'явіўся жах, жалослівая ўсмешка, а потым пырснула пустым смехам. Я ўсхапіўся з-за стала.

— Не падабаецца? Не затрымліваю, можаш ісці! — з вялікапанскай гордасцю заявіла Крыся і паказала сяброўцы на дзверы.

— Дурніца! — кінула Яніна і пайшла. Сказаць нешта больш не адважылася, баялася мяне.

Ні я, ні Крыся есці больш не маглі. Раздражоныя выйшлі мы ў залу. І тут у нас выбухнула фатальная спрэчка. Прыблізна атрымалася ўсё так. Крыся паспрабавала згладзіць уражанне, папрасіла:

— Панасі мяне на руках. І сціснi моцна, моцна. Як на гары. Каб аж косці затрашчалі.

— Папрасі Любецкага, няхай носіць, — упікнуў я.

— Ага, не падабаецца? — успыхнула яна, на твары з'явіліся выпекі. — Бачыла, як ты на яе ўвесь час пазіраў! Як рысаваўся...

— 76 —

— Гэта я рысаваўся?

— А то не? А тады са студэнткай? Думаеш, дурная, не бачу?

Расчырванелая, злосная, Крыся выглядала цяпер, як раз'яраная кошка. Нешта было надзвычай прыгожае ў такім яе запамятанні. Гэта я ўспаміналу потым. А цяпер мне было не да нязіранняў. Мяне агарнула крыўда і злосць.

— Ды ідзі ты к чорту са сваімі Янінамі, Любецкімі і Станеўскімі, буржуйка ты, няшчасная! Едзь ужо ў сваю Швейцарыю, хутчэй! Там якраз чакаюць такія самыя! — выляяўся я і выбег на двор.

У наступны дзень, калі вярнуўся я з горада, гаспадыня паведаміла:

— У нас былі госці сёння. І штосьці пакінулі...

Я агледзеў пакой, нічога не знайшоў.

— Пад падушкай! — падказала гаспадыня.

Я падняў падушку. Там ляжаў вялізны карабок шакалада. Да шаўковай істужкі была прымацавана срэбная лічба 19 і мае ініцыялы. Тады я ўспомніў, што сёння дзень майго нараджэння. У той час у маёй вёсцы дзень нараджэння яшчэ ніколі ніхто не адзначаў. Таму я здзівіўся, пастаяў, падумаў. Падарунак мяне крануў. Я яго ўзяў пад паху і пайшоў на двор. І трэба ж так здарыцца, каб якраз у гэты момант ад вуліцы да генеральскіх парадных дзвярэй наблізаліся... Браніслаў са Станеўскім. Крыся трымала за аброжу Гектара, і, як мне здалося, какетліва сказала панам:

— Ідзіце, ідзіце, ён не ўкусіць, я трымаю!

Я вярнуўся і аддаў карабок з шакаладам дзецям прачкі.

13.

У наступны дзень цётка Антося прынесла мне пісьмо.

— 77 —

— Не вазьму. Індык свінні не таварыш. Нясі назад! — загадаў я перапалоханай жанчыне.

Праз хвіліну я ўжо пашкадаваў, што не ўзяў пісьма. Але самалюбства не дазваляла паклікаць жанчыну назад.

Назаўтра я меўся ад'язджаць. Лазіў па горадзе сам не свой і ўжо шкадаваў, што пасварыўся з адзіным родным чалавекам у Вільні. «І завошта я яе пакрыўдзіў? — упікаў сябе. — Дзесьці, бедная, месца не знаходзіць...»

За грошы, якія засталіся ад пакупкі білета, памятаю, купіў падарунак маці — сціральную дошку з гафрыраванай бляхі ў драўлянай рамцы. Вяртаючыся з гэтай дошкай на кватэру, я спаткаў Крысю з Любецкім. Яна не нагадвала чалавека, які што-небудзь перажывае. Крыся ўся квітнела. Убачыўшы яе свежую шыкоўна апранутую і, як мне здавалася, вясёлую, адчуў няёмкасць за сваю вопратку, за дошку пад пахай. Мільганула зноў перад вачыма крапіва пад плотам, сярод падворка — калодка з уваткнёнай сякерай, анучай заткнёная дзірка ў акне, дзе выбіта шыба. Мяне разабрала жаласць, крыўда, бяссільная злосць. Гордасць не дазволіла прывітацца. Калі мы параўналіся, яна загаварыла да партнёра ненатуральна голасна і таксама засмяялася.

«І чорт з табой, смейся сабе, калі так весела!» — зазлаваў я і запальчыва выляўся.

У генеральскім садку, як я ўжо гаварыў, стаяла альтанка, абвітая хмелем. Калі пачало цямнець, у альтанку накіравалася генеральша, Крыся і некалькі паноў і паненак. У цішыні цёплага чэрвеньскага вечара доўга былі чуваць бестурботны смех, песні, апладысменты.

Я з паўгадзіны сядзеў на ганку. Галасней за ўсіх

— 78 —

выдзялялася Крыся, бо, няйначай, здагадвалася, што я слухаю. Мне стала шкада, што нельга вярнуць мінулага. Прынамсі, да наступнага навучальнага года. Генеральша — я здагадаўся — прыехала забіраць дачку за граніцу, таму голас Крысі асабліва кранаў маё сэрца.

Бестурботныя галасы мяне пачалі раздражняць. Мне захацелася выкінуць які-небудзь фокус, каб перашкодзіць панам у альтанцы. Я падняў ужо кій і намерваўся запусціць ім у жалезную бочку ад генеральскага душа, ды ў апошнюю хвіліну стрымаўся. Пабаяўся, што палка адскочыць ад бочкі і трапіць каму-небудзь у вока.

Ля ганку стаяў ясень. У мяне з'явілася дзіцячае жаданне залезці на яго, і я палез. Гэта быў нейкі бяссільны бунт супраць таго, што не магу прысутнічаць у альтанцы разам з Крысяй. Агорнуты дзікай упартасцю, я залез аж да тонкіх галінак і паслухаў. У альтанцы ўсе спявалі. Тады, гойдаючыся ў такт, пачаў спяваць і я. Праспяваў «Смело товарищи, в ногу!» Пеў, спыняючыся толькі, каб прыслухацца, як да гэтага ставяцца ў альтанцы. Нарэшце, там мяне пачулі і змоўклі.

— Глядзіце, глядзіце, туды, на неба! Вунь, на светлым фоне, на кроне дрэва — цень чалавека! — крыкнуў незнаёмы голас.

У альтанцы расхілілі хмель і пачалі паказваць на мяне пальцамі. А калі прайшло неўразуменне здзіўленне, пачалі смяяцца. Хтосьці, мне здалося, Крыся, загаварыў:

— Нічога тут няма смешнага! Куды вы? Не разыходзьцеся, будзьце ямчэ... Мамуся, не пускай іх!

Больш я не ўслухаўся, я спяваў да той пары, пакуль не зразумеў, што ў садку — ні душы.

— 79 —

Чыжыкі стаяць на невялікім узгорку і адсюль, як на далоні расцілаецца перад вачыма цудоўная панарама прамысловай Гайнаўкі. У восеньскім сонцы блішчаць стрэхі дамоў. Далей за горадам, у шкліста - туманнай далі, вырысоўваецца сінявая сцяна дрымучага лесу — гэта Белавежская пушча — слава і гордасць Гайнаўшчыны і ўсяе краіны, цудоўны шлях сваіх і замежных турыстаў.

Але вернемся да самай вёскі.

Прасторная прыгожа выхвіраваная вуліца, паабапал якой, амаль радамі стаяць прыгожыя, пераважна новыя дамы. Вуглы і шчыты дамоў упрыгожаны цудоўнай драўлянай разьбой, на якой віднеюць прыгожыя пеўні, ільвы, розныя кветкі. І чаго там толькі няма, цэлы прыродазнаўчы музей. Вёска электрыфікавана і радыёфікавана. У хатах грае радыё, а вечарам гараць электрычныя лампачкі.

ВЁСКА З ДВУХ БАКОЎ

Вуліца агароджана высокім стройным плотам. На падворках кідаецца ў вочы чысціня і прыкладны парадак. Усё гаворыць аб тым, што жывуць тут сапраўды гаспадарныя людзі. Даваліся пабываць і ў некаторых дамах, усюды як у шклянцы.

Людзі гэтай вёскі займаюцца таксама садоўніцтвам. За вёскай, па калоніях, пасуцца на ланцугах тлустыя каровы, пераважна чырвонай пароды.

Сюды раней чымсьці ў другія вёскі трапіла сучасная механізацыя. Людзі адкінулі старэнькія гаспадарчыя прылады, а пачалі гаспадарыць па-новаму. Нідзе тут не ўбачыш, каб хто-небудзь жаў збожжа сярпом ці касою, усюды стракочуць касілкі і жняяркі. Словам, сучасная вёска.

Але не думайце, дарагія, што ў гэтай вёсцы ўсё грае.

Перад рамізай пажарнай каманды стаіць конная матапомпа. Не верыцца, што ў рамізе магло б не хапіць месца, гэта проста нядбайства.

У цэнтры вёскі — святліца. Падыйдзем да яе. Здаецца, што тут толькі што прайшло землятрасенне. У доме няма ніводнага акна, нават рам.

— Вокны вясною ўставілі, — расказваюць прыбегшыя хлапчукі, — але ў першую ж ноч іх нехта разам з рамамі павыкрадаў.

У адным пакоі гэтай святліцы знаходзіцца зліўня малака.

— А як выкарыстоўваюць другія? — вырвалася ў мяне іранічнае пытанне.

— У другім, большым, час-ад-часу адбываюцца забавы, — адказваюць мне.

Якое вялікае супрацьпастаўленне, паглядзеўшы на вёску і святліцу.

Моладзь! Не чырванее ў вас твар, чытаючы гэтыя радкі пра вашую святліцу? Бацькі вашы неяк інакш гаспадараць на сваіх загонах і падворку. Вам для гаспадарання аддана святліца, з якой вы зрабілі недарэчны балаган. А ў будучым у апеку вам пападзецца лёс вайго жыцця. Цікава, як вы тады ім загаспадарыце. Трэба над гэтым падумаць.

Сонца апошнімі праменнямі цалавала раскудлачаныя галовы дрэў. Незадоўга на небе ўспыхнулі першыя мігатлівыя зоркі, а там, на паўднёвым усходзе, у даліне танула Гайнаўка ў моры электрычнага святла.

Што за карціна! Усё роднае, блізкае, напаўняе душу цяплынёй матчынай грудзі, у якой ёсць свае радасці і смутак.

ЯНКА БЕРАЗАВЕЦ

Запрашэнне да дыскусіі

З ДРУГОГА ЦІ З ПЕРШАГА КЛАСА?

10 кастрычніка адбылася раённая настаўніцкая канферэнцыя ў Барысаўцы (Гайнаўскі павет). На гэтай канферэнцыі настаўніца Свентахоўская праводзіла урок беларускай мовы ў першым класе. Урок як урок быў праведзены добра. Адно мяне вельмі зацікавіла, гэта дыспут, які разгарнуўся пасля ўрока. Гэта былі спрэчкі на тэму беларускай мовы ў школе. Мне здаецца, што не ўсе настаўнікі справядліва зразумелі найважнейшыя праблемы пры вывучэнні роднай мовы. Справа ідзе аб увядзенні беларускай мовы ў першым класе ці ў другім. Былі такія, якія гаварылі, што лепш пачаць вывучаць беларускую мову ад другога класа. Іншыя зноў, а ў тым ліку і я, падтрымалі тэзіс, што патрэбна вывучаць беларускую мову ад першага класа. Што абгрунтоўвае гэты погляд? Нашыя беларускія дзеці ў хаце не чуюць польскай мовы, бацькі размаўляюць па-беларуску. Калі яны прыйдуць у школу вучыцца на беларускай мове, ім лягчэй. Немалаважнае і тое, што існуючы буквар цяжкі для дзяцей, і потым, у другім класе, дзіця побач з польскай мовай, за тры гадзіны ў тыдні не можа вывучыць буквара і чытанкі для другога класа. А цяжкі буквар лягчэй перапрацаваць у першым класе.

Калі дзеці пяройдуць у другі клас, ім будзе ўжо лягчэй вучыцца дзвюм мовам. Яны будуць ужо на большай ступені развіцця і значна лягчэй змогуць засвоіць польскую мову. Не без значэння і тое, што «элементаж», як сцвярджаюць настаўнікі, дзецям больш даступны. Вучні маюць у другім класе 10 гадзін польскай мовы ў тыдні, а беларускай толькі — 3 гадз. Гэта ўжо дае адказ: можна больш навучыць за 10 гадзін, чымсьці за 3 гадзіны. Кожны з тым згодзіцца і гэта даказвае, што неабходна ўводзіць беларускую мову ад першага класа. Беларускія дзеці будуць добра разумець настаўніка, які прыдзе ў клас і пачне размову на іх роднай мове. У другім класе навучаюцца дзеці, якія былі ўжо год у першым класе, год у школе. Яны атрымалі ўжо пэўную падрыхтоўку, і яны лягчэй засвояць незнаёмую польскую мову.

Мне здаецца, што варта было б, каб на гэтую тэму выказалася больш настаўнікаў, якія вучаць першы і другі класы ў школах з беларускай мовай навучання і беларускай мовай, як прадметам.

АЛЯКСАНДР ЗАКРОЙШЧЫК
Кленікі
пав. Гайнаўка

ГАСПАДАРСКІЯ КЛОПАТЫ

Павятовыя рады нарадовыя маюць многа розных гаспадарчых клопатаў на сваіх тэрыторыях. Але не ўсе яны дбайна падыходзяць да арганізацыі развіцця сельскай гаспадаркі. Вось, напрыклад, насельніцтва Грамадскай рады нарадовай Саколда (Сакольскі павет) ўжо доўгі час скардзіцца на недахоп скупачнага пункта малака. А трэба сказаць, што кароў тут гаспадары гадуюць многа, бо маюць нядрэнныя пашы. Рабіць масла дамовым спосабам і вазіць яго прадаваць у Беласток не аплачваецца гаспадыням, бо і далёка і шмат часу патрэбна патраціць. Карацей кажучы, недахоп скупачнага пункта малака не заахвочвае гаспадароў да развіцця жывёлагадоўлі. Кожны гаспадар хоча мець карысць і даход з таго, што гадуе. А тут не можа быць і гутаркі аб гэтым, бо няма збыту на малако. Гаворыцца аб гэтым амаль на кожным вясковым сходзе.

Старшыня ГРН дакладаў аб існуючым становішчы павятовым уладам ў Саколцы, але, як дагэтуль, нічога, усё па-старому. Дарога ў Беласток добрая, машыны могуць ездзіць хутка і можа гаспадары горада Беластока памаглі б развязаць гэтую справу гаспадарам Сакольскага павета.

*

У вёсках ГРН Саколда сяляне скардзяцца таксама на недахоп ветэрынарнага пункта. Найбліжэйшы знаходзіцца ў Крынках, у адлегласці звыш 20-ці кіламетраў. Не трэба гаварыць, колькі клопатаў маюць жыхары гэтых вёсак з лячэннем хатняй жывёлы. А калі зайдзе патрэба пазваць ветэрынарыйную карэтку хуткай дапамогі з Саколкі, дык трэба заплаціць каля 300 зл. Гэта ж выдатак не малы. А выпадкаў з жывёлай многа. Таму часта гаспадары вымушаны адказваць ад лячэння хатняй жывёлы. (мк)

У Плёсках моладзь узялася за работу

На здымку: Праца пры ўпарадкаванні святліцы.

Наша вёска Плёскі даволі вялікая. Моладзі ў нас многа, а сярод яе шмат талентаў. Дзяўчаты з нашай вёскі вельмі прыгожа співаюць. Ёсць і свая святліца, аб якой дагэтуль ніхто не клапаціўся. Стаяла яна асірацелая на сярэдзіне вёскі. Вокны былі павыбіваны, многа было бруду. Проста аб ёй ніхто не дбаў. Народная прыказка гаворыць, што як дбаем так і маем. У вёску перастала нават прыязджаць кіно.

Ці плёскаўская моладзь будзе адставаць ад іншых вёсак? Я думаю, што не. Чынам хлопцы ўзяліся за працу і адрамантавалі святліцу. Зрабілі прыгожы ганак, атынкавалі і памалявалі сцены. Варта цяпер падумаць плёскаўскай моладзі аб арганізацыі самадзейнага гуртка.

ПЕЦЯ ІВАНЮК

Фота аўтара

Школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Дубінах

Існуючая ў Дубінах (Гайнаўскі павет) школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі 25 кастрычніка ўрачыста адзначыла заканчэнне школьнага года. Школу наведвала 28 слухачоў, з якіх 1 клас закончыла 16 асоб і II клас — 12.

Праграма святкавання была багатай: уручэнне пасведчанняў, уручэнне ўзнагарод найлепшым слухачам, супольны прыём і танцы.

На ўрачыстасць заканчэння школьнага года, апрач. сабраўшыхся тут жыхароў Дубін, прыбылі прадстаўнікі павятовых улад як старшыня Прэзідыума ПРН у Гайнаўку Вечаслаў Унучко, сакратар павятовага камітэта ЗСЛ Міраслаў Фальтын, загадчык аддзела сельскай і лясной гаспадаркі Міхал Хмель. Ва ўрачыстасці ўдзельнічалі таксама дырэктар школы Аляксандр Самойлік і выкладчыкі Валянцін Іванюк, Станіслаў Бараньскі і Леона Бай.

Пасля кароткіх прамоў і ўручэння слухачам пасведчанняў, выдатнікі вучобы, атрымалі кніжныя ўзнагароды. Узнагароды ўручаны, між іншым, выдатнікам вучобы Яну Сіняковічу і Яну Браслоўскаму.

Пасля прыёму ўзнесены тосты за здароў'е вучняў, выкладчыкаў і прыбыўшых гасцей, якія найбольш садзейнічалі арганізацыі школы ў Дубінах.

У палове лістапада будзе створаны III клас з абраных напрамкаў навукі — агародніцтва і садаўніцтва, і плануецца арганізацыя пры школе курса вадзіцеляў самаходаў і матацыклаў. У новым школьным годзе прадугледжваецца значны ўзрост моладзі, зацікаўленай навучаннем у школе сельскагаспадарчай падрыхтоўкі.

І. ДЗЕЦЯНТКОЎСКІ

Гайнаўка

Выкладчыкі і слухачы СПР (школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі) ў Дубінах.

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

РАЗДЗЕЛ ТРЭЦІ

1

Праз два месяцы пасля майго прыезду дахаты пайшлі падзеі за падзеямі, нібы ў кінахроніцы. 1 верасня 1939 г. пачалася вайна Германіі з Польшчай. Потым прыйшла Чырвоная Армія. І тут пачалося. Доўга я адчуваў сябе, нібы пасажыр, які едзе поездам з хуткасцю сто кіламетраў у гадзіну: мільгалі нейкія вобразы, але не было часу добра на іх паглядзець, ні пасмакаваць.

Аднак пра Крысю я не забыўся.

Хоць ужо вучыўся ў іншым горадзе, летам 1940 г. сабраў я трохі грошай на дарогу і прыехаў ў Вільна. Знайшоў хату цёткі Антосі. Жанчына паведаміла, што Крыся як паехала тады з маці ў Швейцарыю, так і не вярнулася. Яшчэ параіла схадзіць да аднаго чалавека, які нядаўна вярнуўся з Румыніі.

Калі ў мінулым годзе маленькая польская армія, як магла, па-геройску, супраціўлялася нямецкай навале, усе вышэйшыя чыноўнікі ўцяклі ў Румынію. Магчыма, туды ўцёк і генерал. У такім выпадку ён мог бы за граніцай знайсці сям'ю, і тады Крысю не было б чаго і чакаць.

У Вільні мне тады яшчэ сказалі, што Браніслава Любецкага нашы вывезлі ў Казахстан, беднай Яніне выбухам нямецкай бомбы адарвала ногі.

Генрыха Станеўскага спаткаў у кампаніі выфранчаных гультаёў. Яны гуртам хадзілі па вуліцах горада і зубаскалілі, калі ім удавалася ўбачыць салдата з мангольскім тварам.

2

Зімой 1943 года стаялі мы кіламетраў семдзесят на поўначны ўсход ад Гродна ў Друскеніцкім лесе. Партызанскі аэрадром быў у Літве. Атрымаў я за-

— 80 —

данне дастaвіць з аэрадрома тое, што нам прыслалі з Масквы. Узяў хлопцаў і пакіраваўся да возера, на лёдзе якога садзіліся самалёты.

Праз дзён пяць прыбылі мы на месца. З «Дугласа» ўжо выкладалі запакаванае ў брызент партызанскае дабро. Да прадстаўніка злучэння па чарзе падыходзілі камандзіры груп, ён дзяліў бразентавыя кіпы. Я таксама прымасціўся ў чаргу. Ад няма чаго рабіць узіраўся на дзяўчыну.

Яна стаяла збоку і зграбным носікам пускала ў настылае паветра дзве струйкі пары Ад марозу і балотнай сырасці барты новага кажушка, зграбная вушаначка моцна заінелі. Белыя валёнкі і вопратка былі без ніводнай плямкі, з іголачкі, напаміналі недасяжны тылавы дастатак і спакой. У дзіцячым тварыку прабівалася пашана і наіўнае захапленне шчаслівымі партызанамі, якія падхоплівалі брызентавыя мяшкі і ладавалі ў сані або стараліся зрабіць надпіс на слізкіх алюмініевых баках пакрытага ялінай самалёта.

«Захапляешся партызанскай рамантыкай! Добра, што хутка вернешся самалётам назад і не адведаеш нашага жыцця з сабачым скуленнем на снезе праз сон, з вошамі, са скуламі і горкім расчараваннем няўдач!» — падумаў я. Яшчэ падумаў, што такая мабыць ладная была б і Крыся, каб пераапрануць ва ўсё вайсковае. У мяне заныла сэрца. Ад чэрвеньскага вечара, калі лазіў на ясень, мінула амаль чатыры гады. Ды прайшло столькі здарэнняў.

— Вам радыстка! — дзелавіта перабіў мяне прадстаўнік злучэння, паказаўшы рукой на аўтаматчыцу. — Бярыце!

«Вось табе і на» — пашкадаваў я, чаму замест

— 81 —

бездапаможнай дзяўчынкі не дастаў лепш мяшок толу. З ёй толькі клопатаў набярэшся.

Маё расчараванне ўбачыў прадстаўнік. Ён яшчэ раз пакапаўся ў спісках:

—Атрад Чапаева? Дзе ён у мяне тут запісаны... Ага, вось. Ну? Чаго чакаеце? Вам радыстка — адна, рацыя — адна. Вунь, яны стаяць. Барташэвіч, бяры і марш! Хутчэй! Трэба адпраўляць самалёт і разыходзіцца, пакуль фрыцы не засеклі і не накрылі...

У іншым выпадку я сабе не дазволіў бы нагрубіць дзяўчыне. Але цяпер, пасля дарогі, галодны на такім марозе, што зліпала ў носе, я быў злосны і раздражоны. Расчараваным голасам загадаў сваім хлопцам:

— Айда, браць рацыю!

— Я сама, — неспадзявана цвёрда запярэчыла радыстка і закінула металёвую скрынку ў зялёным футляры за плечы.

На яе глядзелі дзесяткі пар мужчынскіх вачэй, дзяўчына з разгубленай паспешнасцю пачала зашпільваць на грудзях рамяні. Зноў я ўспомніў Крысю. Стала шкада радыстку. Я назваў сябе і прапанаваў:

— Давайце, дзяўчынка, пазнаёмімся.

— Не дзяўчынка, а дзяўчына! Мяне зваць Станіслава Эдвардаўна Дварэцкая, — і, узнімаючы на мяне шэрыя, з заінелымі расвічкамі вачаняты, яна яхідна падкрэсліла: — Таварыш Дварэцкая.

— Ух, ты-ы-ы, ну і нарваўся! — паспачуваў мне адзін хлапец.

Але ніхто не засмяяўся. Нам раптам зрабілася сорамна. Мы адчулі вінаватасць перад гэтым сімпатычным госцем з Вялікай зямлі.

— 82 —

3

Ну і незвычайная ж была дарога ў лагер!

Нібы кожнаму хлопцу маёй групы доктар упрыснуў цудоўнае ўзбуджальнае лякарства, і яно памаладзіла, распаліла людзей. Ні перад гэтым, ні пасля так заліхвацка не сядзелі на галовах маіх хлопцаў аблезлыя кубанкі з чырвонымі істужкамі наперадзе. Мароз пёк агнём, але ніколі так, як цяпер, не былі расхрыстаныя грудзі. Кожны нібы казаў гэтым: а ну, каторы з нас найбольш не баіцца холаду! Усе стараліся вярцецца перад Стасінымі вачыма. Нават перасталі лаяцца. А калі праходзілі вёску, адзін перад другім галантна прапаноўвалі Стасі цудам здабытае малако, сыр. Я сваіх хлопцаў ведаў добра. Кожны з іх падчас днявання замярзаў да смерці, але будана сабе не рабіў. То не было чым, то не было з чаго. А для радысткі пасля кожнага начнога пераходу ў момант сплятaлі шалашык такі, што любота адна!

— Таварыш Трухан, чаму вы мяне не будзілі на пост, калі падышла мая змена? — прачнуўшыся, распрамянёная ад цеплыні ва ўхутаным плашч-палаткамі шалашыку, нападала вечарам радыстка на партызана.

— Стасечка, родная, далібог забыў! — захлынаючыся ад шчасця, казаў хлопец, па партызанскай звычцы ўжо называючы яе на «ты».

— Заўтра я дзяжуру і за сябе і за вас! — падкрэслена на «вы», гаварыла пакрыўджаная радыстка.

— Ладна.

Але на заўтра паўтаралася тое самае.

(Працяг будзе)

— 83 —

АПОШНІ ЗАМАХ НА ГІТЛЕРА

Палкоўніку Штаўфэнбергу ўдалося без рэвізіі прайсці ў галоўную кватэру Гітлера. З сабой, у партфелі, ён прынёс бомбу.

Гітлер ўвайшоў у залу амаль незаўважаным. Спешна паціснуў усім рукі, каго яшчэ сёння не бачыў. Штаўфэнберг глянуў у яго шырока адкрытыя вочы. ...ы бяздумна глядзелі ўдаль.

Гітлер старэў з кожным днём. Усё больш горбіўся. Даўгаватая куртка яшчэ больш курчыла яго бясформенную постаць. Асабліва няміла кідаліся здалёк ў вочы мяшкі пад вачыма, якія падскаквалі пры найменшым руху мускулаў твару.

Неадступны генерал Шмундт глянуў на гадзіннік і разлажыў на стале штодзённае «Легебрыхтэ» (газэту). Гітлер ледзь глянуў на яе, пэўна ведаў ужо, што там напісана.

Відавочным было, што не можа ён спакойна сядзець на месцы. Кідаў кароткія позіркі на прысутных. Фельдмаршал Кейтэль — шэф галоўнага камандавання гаварыў аб сітуацыі ў Нармандыі. Штаўфэнберг з агідай слухаў гэты голас падлізы, якім Кейтэль звяртаўся выключна да Гітлера. За выключную ліслівасць да Гітлера Кейтэля назвалі «lokajtel».

Палкоўнік Штаўфэнберг у пэўную хвіліну палажыў свой партфель пад стол, абапіраючыся на спецыяльных шырокіх перагародках. Адначасова пусціў у рух механізм бомбы.

Ад гэтага часу над групай людзей павісла смерць. Толькі адзін з усіх прысутных ведаў, як і калі ад яе ўцячы.

Твар Штаўфэнберга быў спакойны і сур'ёзны. Яго нервовага напружання не выдаваў нават бляск вачэй.. Партфель знаходзіўся у адлегласці 2 метраў ад Гітлера.

Палкоўнік праклінаў у душы гарачае надвор'е, якое было прычынай таго, што Гітлер адбываў сваю нараду ў прахладным бараку, замест душнага бункра. Сіла выбуху бомбы з прычыны гэтага змяншалася. Ды ўсё ж можна было спадзявацца, што сам выбух разарве Гітлера на кускі.

Штаўфэнберг шкадаваў, што разам з дыктатарам не пойдуць на Аўраамава лона Герынг, Гебельс ці Борман. Шкадаваў палкоўнік тых, якіх лічыў добрымі людзьмі, але нічога не парадзіш.

У пэўны момант палкоўніка паклікалі да пільнага тэлефону з Берліна. Размова была нібы так важная, што палкоўнік павінен зараз жа пакінуць залу нарады. Зразумела, што ён так і робіць. (Хіба разумееце, што размова гэтая была толькі зачэпкай. Выходзячы з залы, палкоўнік пазбягаў смерці. Перад сваім ад'ездам з Берліна палкоўнік Штаўфэнберг дамовіўся з генералам Фелегебелем, што ва ўмоўленай гадзіне генерал будзе пільна званіць да палкоўніка па тэлефону).

Палкоўнік, граф фон Штаўфэнберг, пакідае залу. Партфеля з сабой не бярэ. Навошта! Ён жа за хвіліну вернецца. Выходзячы, апошні раз глядзіць на залу. Гітлер вярнуўся на сваё месца, гаворыць нешта да генерала Ёдля. Той паказвае на палкоўніка Брандта, які ўстае... Такую карціну абняў апошні позірк палкоўніка.

Зразумела, не мог ён ведаць, што Брандт устаючы натрапіў нагой на якісьці прадмет і ўбачыўшы, што гэта партфель Штаўфэнберга, адсунуў яго на бок за перагародку, каб не перашкаджаў*).

Ішла мінута за мінутай. У пэўнай хвіліне Гітлер падыйшоў да адной карты, каб бліжэй пазнаёміцца з сітуацыяй на нейкім там адрэзку фронта. Час бег. Усё меншы кусок заставаўся металічнай ніткі, якая павінна была «прымусіць» малаток удырыць у запальнік бомбы.

Вайсковы ўраднік Бэргер старанна запісваў ход нарады. І вось у пэўным момансе аловак знік яму з вачэй. Залу абняў страшэнны бляск, а потым зрабілася цёмна. Бэргер хацеў падняцца, але нейкая страшэнная сіла здушыла яго. Нават не адчуў болю.

Штаўфэнберг бачыў, як праз вокны бухнулі клубы дыму, вылятали з іх розныя прадметы. Дах падняўся. Палкоўнік заўважыў таксама, што нейкае, як бы скурчанае ў клубок цела, адзетае ў чорныя нагавіцы і шэрую куртку вылецела ўверх. А так апранаўся Гітлер.

Даволі ўжо, цяпер як найхутчэй да самалёта. Замах, урэшце, ўдаўся. Апошні замах на Гітлера.

Выбух бомбы прыпомніў Штаўфэнбергуэ які стаяў крыху далей ад барака, гук гарматы. Але тым, хто знаходзіўся ў гэтым бараку ён раўняўся гуку гармат усяго свету. Ніхто не ўстаяў: усіх забіла.

Што сталася з Штаўфэнбергам?

На аэрадроме чакаў яго самалёт, на якім ён адляцеў у Берлін.

А з Гітлерам?

Гітлер стаяў нерухома з грымасай болю на закрываўленым і брудным твары. З мундзіра і нагавіц засталіся толькі абрыўкі. Левай рукой засланяў вочы, правая безладна вісела. Быў, напэўна, аглушаны, бо калі падбег да яго са спачувальным енкам Кейтэль, той нават не звярнуў на яго ўвагі.

Зруйнаваная зала пачала напаўняцца СС-аўцамі. З'явіўся асабісты лекар Гітлера Модэль. Падбег ён да свайго пацыента і тады пачуўся раз'юшаны крык, з якога можна было зразумець толькі паасобныя словы:

— Здраднікі!.. Здраднікі!.. Боская рука!..

А праз хвіліну Гітлер жаласліва дадаў:

— Мае лепшыя нагавіцы... Толькі іх надзеў.

Модэль энергічна ўзяўся за Гітлера. Ведаючы стан свайго пацыента, разумеў, што ў данай хвіліне Гітлер стаіць на граніцы шаленства, і толькі хуткая дапамога можа папярэдзіць гэтае.

У выніку выбуху, Гітлер быў ранены ў правую руку, страціў слых. Левая рука і левая нага трасліся, як у старога. Часта, зусім нечакана, галава ападала яму на грудзі, як бы шыя не магла яе ўтрымаць. Такі быў вобраз фюрэра пасля апошняга замаху. Было гэта 20 ліпеня 1944 года.

Апрацавала

ВЕРА ЛЕЎЧУК

*) Цікавая рэч, што гэты рух нагі Брандта некаторыя заходненямецкія спецыялісты лічаць, як прадуманы рух, а не выпадковы.

Брандт нібы належыў да спіску людзей, якія ведалі, што знаходзіцца ў партфелі Штаўфенберга, таму хацеў яго наблізіць да Гітлера, каб той не мог пазбегнуць смерці. У сапраўднасці ж рух Брандта зрабіў тое, што бомба перасунутая за перагародку страціла частку сваёй сілы. Потым, у выніку выбуху гэтай бомбы, Брандт быў забіты.

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

НАЙБОЛЬШАЯ ГЛЫБІНЯ

У час міжнароднага геафізічнага года 1957—1958 г. савецкі карабель «Вітязь» адбыў даследчае падарожжа. Даследчыкі гэтага карабля адкрылі каля Марыянскіх астравоў упадзіну, глыбінёй у 10.990, а каля астравоў Тонга — 10.846 м. глыбінёй. Гэта найбольшыя глыбіні мора, якія дагэтуль удалося адкрыць. Аказалася, што і на гэткай глыбіні існуе багаты жывёльны свет.

КОЖНЫ ПА СВОЙМУ

Італьянскі альпініст Сільвіё Масард, якому споўнілася 70 год, задумаў святкаваць дзень свайго нараджэння на вяршыні гары. Разам з трыма сябрамі, ён узабраўся на гару Гніфэці, вышынёй 4459 метраў над узроўнем мора, дзе і арганізавалі сабе пачастунак.

АСА — ПРЫЧЫНА СМЕРЦІ

Калі Югэн Барталамі з Мэйнану (Францыя) знішчаў асінае гняздо, адна аса ўляцела яму ў вусны і ўпусціла джала ў аколіцы горла. Опухаль, якая ўзнікла ад укусу асы, задушыла Югэна насмерць.

АРОЛ — ВАРТАЎНІК КУРЭЙ

Югаслаўскі селянін з Іслян выгадаваў арлянё, якое знайшоў у гарах. «Я ніколі не меў такога чуйнага і добрага вартаўніка», — гаворыць цяпер ён. «Ад часу, калі арол пільнуе мой падворак, не было выпадку, каб прапала курыца, качка ці гусь».

НАЙСТАРЭЙШЫ ШАФЁР.

Найстарэйшым у свеце шафёрам з'яўляецца жыхар Лондана Эдуард Мільтон, які мае 97 год. Ён пачаў ездзіць ў 1896 годзе, калі яшчэ перад самаходам трэба было ісці пехацінцу з чырвоным флажком, які перасцерагаў праходзячых перад небяспекай.

АБ ПРЫЧОСКАХ

Жанчынам да 30 год можна насіць любую прычоску, якая ім толькі да твару. Пасля 30 год лепш насіць кароткія валасу (стрыжку). Кароткія валасы заўсёды адмалоджваюць жанчыну. Стрыжка цяпер у модзе.

Поўным жанчынам з круглым тварам (якія не маюць падвойнага падбародка) трэба стрыгчы валасы коратка (пярэднія 10—8 см, заднія 6—7 см) і не дапускаць, каб пышныя валасы павялічалі твар. Худым трэба рабіць стрыжку больш пышную.

Жанчынам да 45 год вялікі лоб добра будзе закрыць напушчанымі валасамі з аднаго боку. Маладзенькім дзяўчынам вялікі лоб лепш закрываць, апускаючы валасы на ўвесь лоб.

Жанчына павінна быць заўсёды добра прычэсаная.

Кнігі

Jak powstała Polska

Пад такім загалоўкам выдавецтва «Wiedza Powszechna» выпусціла нядаўна кніжку Станіслава Траўкоўскага. Аўтар на гістарычным матэрыяле адкрывае перад намі далёкія часы, калі нараджалася польская дзяржава. У кніжцы апрача гістарычнага матэрыялу багата выкарыстаны легенды, ёсць карты і малюнкі.

Кніжка ўваходзіць у серыю «Бібліятэкі гістарычных ведаў» і каштуе 18 зл.

Асаблівую карысць мае яна для настаўнікаў. Не менш ахвотна прачытае яе кожны, хто цікавіцца гісторыяй нашай краіны.

Эканоміка Польшчы

Тым, хто цікавіцца эканомікай Польшчы, прапануем кніжку Андрэя Карпінскага і Мячыслава Ракоўскага «Gospodarka Polski na tle gospodarki świata»

Напісана яна метадам параўнання гаспадарчых паказнікаў у чатырох аспектах: па першае — ў параўнанні з ЗША і іншымі найбольш эканамічна развітымі краінамі, па другое — з краінамі, якія стаяць на зближаным да нашага этапе развіцця, па трэцяе—з адсталымі краінамі Еўропы і Азіі, і па чацвёртае — з сярэднімі сусветнымі паказчыкамі.

МЕТЭАРЫТ упаў на ЧАЛАВЕКА

Надта рэдка здараюцца выпадкі, каб метэарыт («падаючая звязда» — як папулярна называюць метэарытаў) упаў на чалавека. Запісаны толькі наступныя выпадкі. У 1896 годзе на Мадрыд пасыпаўся дождж метэарытаў. Некалькі асоб у горадзе былі імі паранены.

30 лістапада 1954 г. у штаце Алебата — ЗША, каменны мэтэарыт вагой 3,9 кг. ударыў у дом, прабіў дах і столь і ўпаў на спячую жанчыну. Сіла падання была ўжо аслабленая і жанчына (яна была накрыта коўдрай) вышла з гэтага выпадку толькі крыху пабітай.

Напрыклад Разадранка

Старая Разадранка (Сакольскі павет). Направа маленькая вёсачка, налева калоніі. Зямля, відаць, не надта ўраджайная. І людзі жывуць незаможна. Многа ў Разадранцы расказваюць аб няшчасцях з часоў вайны, а таксама аб людзях, якія пасля вайны хадзілі са зброяй у руках, грабілі і мардавалі. Але гэта ўжо мінулае, якое, аднак жа, забыць ніхто не можа. Цяпер людзі хочуць жыць будучыняй. Разадранскія гаспадары яшчэ на пачатку мінулага года арганізавалі ў сябе сельскагаспадарчы гурток, які налічвае зараз 27 членаў. Яны імкнуцца палепшыць ураджайнасць сваіх гаспадарак. Нядаўна закупілі 5 тон вапны, каб забяспечыць глебу гэтым неабходным рэчывам, якога адчувае яна сур'ёзны недахоп.

ГРН Старая Разадранка налічвае 12 вёсак. Ёсць маленькія і зусім бедныя вёсачкі. Але планы паставак дзяржаве выконваюцца нядрэнна. Напрыклад план пастаўкі мяса за месяц кастрычнік складаў 31.550 кг, а да 28 кастрычніка сяляне Разадранскай ГРН прадалі 28.127 кг. мяса як сельгаспастаўкі. А гэта ж важнае цяпер у сувязі з цяжкай сітуацыяй на мясным рынку ў краіне.

Нашыя ўлады таксама не забываюць аб працавітых і сумленных людзях. У наступным годзе ў Старой Разадранцы будзе будавацца асродак аховы здароўя. Аднак жа і тут сяляне дапамогуць. Прыблізна 40 працэнтаў коштаў пабудовы складуць грамадскім чынам.

М. К.

ГЭТА Ж НЕ ДРЭННА

Калі ў вёсцы няма маставой, дык не толькі яна дрэнна выглядае, але цяжка хадзіць і ездзіць па ёй жыхарам. Аднак жа не ўсе ГРН-ы выходзяць да сялян з ініцыятывай, каб палепшыць стан дарог у вёсках. Павінны яны браць за прыклад ГРН у Вялікіх Тынявічах (Гайнаўскі павет), старшынёй якога з'яўляецца грам. Васіль Дмітрук. Сяляне з сэрцам прынялі яго ініцыятыву, каб грамадскім чынам укласці ў вёсках маставую. І вось летам г. г. грамадскім чынам сяляне ўклалі каля 1200 м. маставой.

У Малых Тынявічах укладзена 305 м, у Лапухоўцы — больш 100 м. і ў Вялікіх Тынявічах — 600 м. Прадугледжваецца ўкласці яшчэ 200 м. Каменне для гэтага ўжо прыгатавана.

(мк)

Растуць рады ПАРП

Сяляне вывучаюць пастановы III Пленума Цэнтральнага Камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі, многія з іх складаюць заявы з просьбай прыняць іх у рады ПАРП. У Нурцу (Семяціцкі пав.) партыйная арганізацыя прыняла ў кандыдаты на членаў партыі Янку Мандзяроўскага і Яніну Сіруж, а партарганізацыя ў Клюковічах (Семяціцкі пав.) аднаго з найактыўнейшых членаў Саюза сялянскай моладзі Сяргея Янчука.

На два члены партыі павялічылася арганізацыя ў Курашаве (Гайнаўскі павет). У кандыдаты партыі прыняты там настаўнік Васіль Базылюк і актыўны член ССМ Вера Каліш.

М. Х.

КОНКУРС НА МАСТАЦКАЕ АФАРМЛЕННЕ ЗАГАЛОЎКА «НІВЫ»

Каб наша «Ніва» мела як найпрыгажэйшы выгляд, рэдакцыя вырашыла аб'явіць конкурс на мастацкае афармленне загалоўка «Нівы».

Праекты просім дасылаць да 20 снежня г. г. на адрас рэдакцыі. Найлепшы будзе ўзнагароджаны грашовай прэміяй.

У праекце, апрача назвы «Ніва», павінны быць узяты пад увагу орган, нумар газеты, дата, месца і год выдання.

Рэдакцыя з удзячнасцю прыняла б таксама заўвагі чытачоў адносна афармлення загалоўка «Нівы», як і наогул графічнага боку нашай газеты.

У БЕЛАСТОКУ БАГАТЫ ВЫБАР БЕЛАРУСКІХ КНІЖАК

Днямі ў кнігарню на вул. Кілінскага ў Беластоку прыйшла вялікая колькасць беларускіх кніжак. Самых толькі тытулаў налічваецца звыш 50. Такога багатага выбару яшчэ ніколі тут не было. Да каштоўнейшых паэтычных пазіцый трэба залічыць двухтомнікі Танка, Глебкі, Куляшова і Броўкі. З прозы — эпапею Лынькова «Векапомныя дні». Вельмі цікавая рэч, упершыню выдадзеная, «Беларускі тэатр» Няфёда (гісторыя беларускага тэатра), а таксама фотаальбомы «Мінск», «Беларускае тэатральнае дэкаратыўнае мастацтва», «Савецкая Беларусь» і інш.

Варта, каб нашыя бібліятэкі паспяшаліся папоўніць свае запасы новымі беларускімі кніжкамі, пакуль яны ёсць у кнігарні.

Для тых, хто хоча выпісаць беларускія кніжкі па пошце, падаем адрас кнігарні:
Białystok, ul. Kilińskiego 9, Księgarnia.

ВЫРАШАНЫ КОНКУРС на найлепшага прадаўца «РУХУ»

У конкурсе на найлепшага прадаўца «Руху», які арганізавалі прадпрыемствы распаўсюджвання друку і кніжкі «Рух», рэдакцыя «Газеты Беластоцкай» і «Нівы» прынялі ўдзел амаль усе прадаўцы кіёскаў «Рух».

Склікаемая камісія вылучыла рэчавыя ўзнагароды і дыпломы прадаўцам, якія найбольш прадалі «Газеты Беластоцкай» і «Нівы».

Узнагароду рэдакцыі «Нівы» — радыёпрыёмнік «Шаротка» атрымаў прадавец з Бельска гр. Феліцыя Масевіч.

(м. б.)

Гарадскі аддзел БГКТ на ПОМНІК КАЛІНОЎСКАМУ

Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку уплаціў з дабраахвотных грашовых складчын 280 зл. на пабудову помніка Каліноўскаму.

„NIWA"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 1, tel. 54 14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25 89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUP:K „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkl. 5159 Bltk. P-1

УСЁ ЗАЛЕЖЫЦЬ АД ГАСПАДАРА

Аб тым, што ўсё залежыць ад гаспадара, ведае кожны чалавек. Доказам гэтага з'яўляецца тое, што апошнім часам, нягледзячы на жніва і летні перарыў у дзейнасці мастацкага гуртка ў Пяньках (Беластоцкі павет), яго члены, дзякуючы добраму кіраўніцтву Янкі Азяблы, Надзі Азяблы і Алі Грэсь, закупілі 3 жаночых касцюмаў. Касцюмы вельмі прыгожыя.

Неўзабаве таленавіты калектыў выступіць на сцэне ў новых касцюмах і з новай праграмай. Брава, пяньkоўцы!

Я. СЕРАДА

ЛЁГКА СТАЛА НА ДУШЫ

У вёсцы Ласінка (Гайнаўскі павет) доўгі час укладалася маставая. І, ўрэшце, дачакаліся яе жыхары вёскі, якім стала лёгка на душы, што не трэба баяцца прайсці і праехаць праз сваю вёску. Прыемна глянуць цяпер на вуліцу.

Пажаданым, аднак жа, было б, каб жыхары грамадскім чынам упарадкавалі цяпер бакі вуліцы, дзе яшчэ столькі непарадку.

(мк)

КАЛОДНА МЕХАНІЗУЕЦЦА

Сельскагаспадарчы гурток з Калодна (Беластоцкі павет) ва ўсю шыр разгарнуў дзейнасць. У вёсцы ёсць цяпер сеялка і абмалотачны агрэгат і крайзэга. Машыны замяняюць прымітыўную драўляную тэхніку. Памаленьку жыхары Калодна развітваюцца з сумнай мінуўшчынай. Апошні сход быў вялікай падзеяй у вёсцы. На гэтым сходзе кабеты нават моцна пасварыліся з мужчынамі — сваімі мужамі. Члены сельгасгуртка вырашылі купіць трактар і гэтым самым паменшыць колькасць коней. Кабеты надта ж моцна выступалі супроць гэтага. Вядома, шкада ім коней, якіх ужо трактар пачне выціскаць з вёскі.

(мх)

Вечарэла. Цярушыў дробненькі дожджык. Шашой у напрамку Дамбровы, праз лістападавы туман, прабіраўся аўтобус і тры аўтамашыны. Позневосеньскі вячэрні сум развесялялі мілагучныя мелодыі і смех моладзі. Гэта Беларускі народны калектыў песні і танца пры ГП БГКТ спяшаўся ў Дамброву на ўрачыстае пасяджэнне, прысвечанае 42-ой гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Вось і Дамброва. Мы затрымаліся перад гмахам мясцовага кіно. Тут ужо адразу адчуваецца святочны настрой. Вялікая заля перапоўнена людзьмі.

Гаспадары, як відаць, шмат тут папрацавалі. Прыбрана заля, падрыхтавана сцэна.

Вось і пачатак урачыстага пасяджэння. Падымаецца занавес. У прэзідыуме — прадстаўнікі мясцовых партыйных і адміністрацыйных улад. Запрасілі таксама у прэзідыум прыбыўшага з калектывам сакратара ГП БГКТ Віктара Шведа.

БЕЛАРУСКІ КАЛЕКТЫЎ ЗАВАЯВАЎ ДАМБРОВУ

Акадэмію адчыняе старшыня Павятовай рады нарадовай Генрых Тарасюк, які дае слова І-му сакратару павятовага камітэта ПАРП у Дамброве тав Уладзіславу Канстанчыку. Тав. Канстанчук выступае з дакладам.

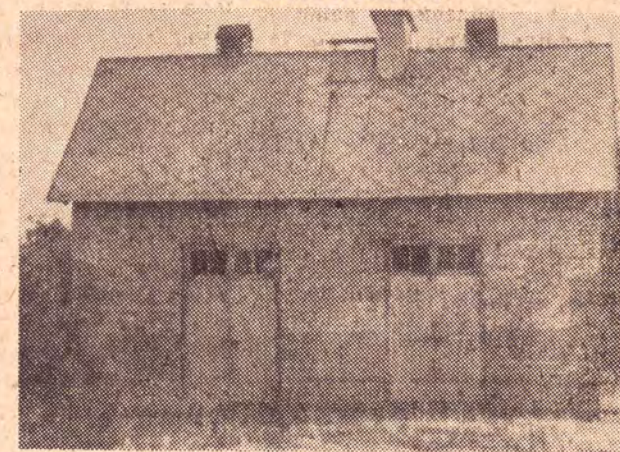
Закончана афіцыйная частка. Старшыня павятовай рады аб'яўляе выступленне калектыва песні і танца з Беластока. Вядзе праграму Аляксандр Каліноўскі і, трэба сказаць, што вядзе яе цудоўна, адразу навязвае непасрэдны кантакт з залай. У першым пункце праграмы выступае Віктар Швед з сваім вершам «Вялікаму Кастрычніку». Цешыць вока гледачоў апрануты ў беларускія народныя ўборы хор, які выступае тут ўпершыню. Хор выконвае меладычныя песні са сваёй новай праграмы. Кожная яго песня ўзнагароджваецца гарачымі апладысментамі. Асабліва падабаюцца вясёлыя частушкі ў выкананні сяброўкі Казлоўскай. Выступае танцавальная група з новым (у праграме) беларускім народным танцам «Юрачка». Палова танцораў «навічкі». Яны ўпершыню выйшлі на сцэну і надта хвалююцца. Каб толькі добра атрымалася. І атрымалася сапраўды надта добра. Ніхто нават не прыкмеціў, што адзін з танцораў згубіў на сцэне сваю партнёрку. Гэта дробязь. І так былі ўжо заваёваныя сэрцы жыхароў Дамбровы, якія ад малога да вялікага прыйшлі сюды ўсе, хто толькі змог уціснуцца ў залу і знайсці кавалачак месца. Як жа можна ўсядзець у хаце, калі выступае калектыў, які ўжо вядомы не толькі на Беласточчыне. Нічога тады дзіўнага, што замест радзільнага дома, пэўная жанчына трапіла на канцэрт. Прыйшлося радзіць на выступленні Беларускага калектыву песні і танца.

Двухгадзінная мастацкая частка закончылася. Ад імя жыхароў Дамбровы дзякуе калектыву старшыня павятовай рады. Хор запрашаюць вячэраць. Знайшлася на стале і традыцыйная чарачка віна. Падымаюцца тосты, п'ецца за здароўе гасцінных гаспадароў, якім спяваецца «сто лят». Моладзь аднак не можа доўга ўсядзець за сталом. Як жа можна ўсядзець, калі з кіназалы даносяцца мелодыі танцавальнай музыкі.

Так не хацелася вяртацца назад, так тут добра сябе моладзь адчувала.

В. Ш.

МАРНАТРАЎСТВА

У 1955 годзе пабудавана ў Мілейчыцах бойня. Ужо 4 гады гэты будынак стаіць пустым.

У той жа час, побач ГС, стаяць на панадворку незабяспечаныя ад дажджу сельскагаспадарчыя машыны, няма дзе ссыпаць мінеральныя ўгнаенні, цэмент.

Пусты будынак бойні можна выкарыстаць на іншыя патрэбы, напрыклад, на склад для цэменту...

Усё ж шкада 140 тысяч зл., выдаткаваных на пабудову бойні, каб пасля яна марнавалася.

Тэкст і фота — М. КОЛАС

НАША ПОШТА

СЯРГЕЙ ЛАПАЦЬ! Вы пішаце:

— «У нас з жонкай часта бываюць сваркі. Жонка ўвесь час лае мяне і выдумляе па-рознаму, а я слухаю і маўчу. Хацеў бы і я, нарэшце, добра пасварыцца на яе. Можа гэта змяніла б адносіны жонкі. Але не ўяўляю сабе, як гэта зрабіць?»

Дарагі сябра! Няйначай вы забылі свой язык у роце. Успомніце і пусціце ў ход. А пасля пойдзе ўсё як трэба.

АНАТОЛЬ НЕЎРУК з мястэчка С. піша да нас: «Да мяне вельмі часта заходзяць знаёмыя. Бяда ў тым, што як прыдуць, дык нельга іх пазбавіцца. Прашу падаць далікатны спосаб, пры дапамозе якога можна было б «выводзіць іх з хаты».

З гэтымі знаёмымі заўсёды бяда. Рэцэпту выпісаць не магу, так як я не лекар па спецыяльнасці. Магу за тое падзяліцца сваім спосабам, пры дапамозе якога я вызваляюся ад «гасцінных» суседзяў і знаёмых. Калі маім гасцям так у мяне падабалася, што, бачу, яшчэ не думаюць выносіцца, тады я ім падаю, як самае смачнае блюда, сямейны альбом. Са старых картак альбома насілу пнуцца ў вочы паморшчаныя цёткі, у якіх на галавах сядзяць перакрыўленыя капялюшы з пучкамі пер'я з пятушыных хвастоў; то ізноў нейкая бабка ў саяне, якая здаецца аж просіцца, каб пакінуць яе ў спакоі; то дзед з царскімі ардэнамі і дубальтоўкай, то прадзед, схіліўшыся над растрэпаным лапцем...

Далей, каб што добрага, заняў сабе месца купец, ці крамар, у якога цётка Дарка была на службе. Сядзіць той лабахвост, як баран павешаны: вочы вылупіў, а штыбны каўнерык глодку яму падціснуў...

У тым месцы «дарагія знаёмыя» самі ўжо паштыбнелі, і непрытомныя вочы на лоб ім вылазяць.

Для вашага здавальнення ўстаюць і без слова, амаль вобмацкам, выплываюць за дзверы.

Я, затым, хутка зачыняю дзверы, гашу святло і ныраю ў пасцель, а то яшчэ прыйдуць у сябе на паветры і вернуцца назад.

Калі гэтая парада не паможа, прыдзецца шукаць іншага выхаду.

ГУМРАДЗЬ

ЗА ЛЕС

— За што ты Сцяпан сядзеў у арыштце? — пытае знаёмы.

— За лес, — адказвае Сцяпан.

— Залез, ага! Ну як залез камусьці за скуру, дык і добра, што пасядзеў.

М. К.

Без слоў.

(«Агенёк»)

— Што там за крык, Вовачка?

— Татка з мамкай абмяркоўваюць, як нас выхоўваць.

(«Вожык»)

— Ты чаму ў хаце засядзеўся?

— Сіл набіраю. Ілья Мурамец да трыццаці год сіднем сядзеў, пакуль сіл набраўся. А мне ж толькі васемнаццаць.

(«Вожык»)

НЯВОПЫТНЫ

Адзін нявопытны хлапец надумаў жаніцца. Калі ад'язджаў у сваты, маці прыказала яму:

— Як будзеш гаварыць, дык глядзі, каб не блытаўся ў словах, гавары ўсё кругленька.

Заехаў хлопец, сеў за стол і паўтарае:

— Абруч, абруч, абруч, абруч...

Прыслала
Жэня Глапбоцкая
Грыбаўшчына

ПЕРАКАНАЎ

Мастак сустрэў у рэстаране крытыка, які раскрытыкаваў яго апошнюю працу.

— Для таго, каб крытыкаваць жывапіс, трэба быць мастаком, — сказаў мастак.

— Мой дарагі, — адказаў крытык, — я не знёс у жыцці ніводнага яйка, аднак паверце, лепш ацаню смак яешні, чым любая курыца.

ДАЧУШКА І МАЦІ

— Што новага гаварыла сёння настаўніца ў школе? — пытае маці дачушку — вучаніцу.

— Гаварыла, каб усе слухаліся бацькоў, — адказвае вучаніца.

— Гэта ж не новае, галубачка.

— У нашай хаце гэта новае, бо вы, мамачка, ніколі не слухаецеся майго бацькі і свайго таксама.

М. К.

З апошняй хвіліны.

АРЦЕЛЬ АНДРЭЯ САМАСЕЯ

Толькі што зачыніліся дзверы за Андрэем Самасеем. Ён запрапанаваў адкрыць сатырычную арцель.

Сатырычная арцель! Уласная! Можна сказаць, тэатр! Геніяльна!

Расцалавалі мы прадпрыемцу і разам з ім заплакалі. Ён плакаў ад шчасця, мы — з гора. Ну, бо быў Агафон Абротка, быў Кэрань, быў Кропка і іншыя ініцыятары і, за выключэннем Дзядзькі Лявана, усе спасавалі.

Але чаго тут плакаць па адінаасобніках, якія не вытрымалі праверкі часу. Вось паявілася, так сказаць, калектыўная сіла, арцельшчык. Ён не спасуе! Гэта відаць па Яго позірку, па Яго руках, па кожным гуку яго слова.

— Дарагі наш Сябра Самасей, — сказалі мы яму, — бяры хутчэй у свае рукі руль і вядзі нашу арцель у недасяжныя далі. Кленемся Табе, што Тваё імя залатымі літарамі запішам у гісторыю восьмай старонкі.

Так мы сказалі Андрэю Самасею.

Андрэй Самасей, стрымліваючы хваляванне, ад усёй душы падзякаваў нам за давер і выказаў надзею, што ў гэтай ганаровай справе, якую ён узначаліў, заўсёды будзем яму дапамагаць.

Гэта сведчыць аб скромнасці Андрэя Самасея. Гэта гаворыць аб тым, што з гэтага нешта будзе.

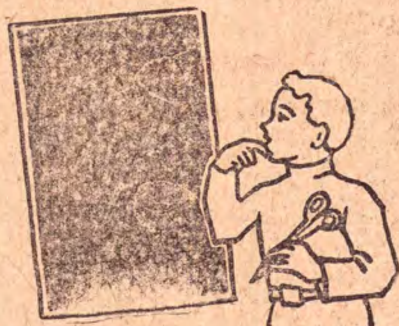
Пажадаем жа нашаму дарагому сябру Самасею творчых поспехаў і адначасова паведамляем, што ў наступным нумары арцель Андрэя Самасея выступіць з прывітальным канцэртам.

АГЕНЦТВА ГУМАРУ І САТЫРЫ

P. S. Гэтым даводзім да ведама чытачоў, што ад сёння пачаў сваю дзейнасць новы орган — Агенцтва гумару і сатыры.

АГіС

АДГАДАНКА

ПЯЦЬ ПРАМАВУГОЛЬНІКАЎ

Кожнаму ўдзельніку турніра матэматыкаў выдалі па пяць прамавугольнікаў, выразаных з грубай паперы. Гэтыя прамавугольнікі трэба пераўтварыць у пяць розных геаметрычных фігур. Разрэзаўшы два прамавугольнікі не больш, чым на дзве часткі кожны, трэба атрымаць у адным выпадку прамавугольны трохвугольнік, а ў другім — раўнабедраны (раўнараменны) трохвугольнік. Разрэзаўшы апошнія прамавугольнікі на тры, чатыры і пяць частак, трэба з кожнага скласці квадрат.

Развязку прысылайце да 30 лістапада гэтага года. Узнагароды — 10 цікавых кніжак.

Уявіце сабе, чытачы дарагія, такое здарэнне. У самаабслуговачнай краме людзі ў чарзе да касы стаяць. Стаяць з кошыкамі. Чынна і высакародна. А тут нейкі чалавек, якога я не ведаю, вымае з кошыка здобную булку і так нахальна есць, што толькі вочы, бы ў ката, жмурацца. Пакуль да касы дапоўз, ад булкі толькі крошкі на падлозе засталіся. Касірша нос у кошык прасунула, падлічыла тое, што там ляжала і канец.

На той час уваходзіць даволі інтэлігентная на выгляд дамачка з малым грамадзянінам на руках.

ЖЫЦЦЁВЫЯ ДРОБЯЗІ

Яна культурна бярэ кошык і кладзе ў яго хлеб. Пасля затрымалася ля полкі з салодкімі ласунамі, затым, па ўсім правілам, дачапілася да хвосціка чаргі каля касы.

Чарга прыйшла, дамачка за хлеб заплаціла і думала адыходзіць; аж тут падбягае паненачка ў белым халаце, рукамі махае і крычыць, быццам яе хто возам зачапіў. Аказваецца, пад хлебам у дамачкі ляжала плітка шакаладу. Вядома, прысутныя аблаялі дамачку крыўднымі словамі, а яна абразліва хлеб згарнула, пакасілася на адкладзены шакалад і вырачылася, што больш нагою не ступіць у тую краму. Пахамску, моў, паступаюць. Ніякай пашаны да дзяцей не праяўляюць.

Як сабе хочаце, але ў гэтым сумным здарэнні ёсць і дадатны бок.

Да тых пор прадаўцы ў крамах ашуквалі купляючых — хто на вазе, хто на здачы, а іншыя проста цану павышалі. А цяпер, аказваецца, і купляючыя за розум узяліся: тавар бяруць ды кукішамі плацяць.

Пакуль што яшчэ не вядома, хто ў каго больш украдзе, аднак, калі падлічаць зыінікі, то абодва бакі пераканаюцца ў невыгоднасці гэтай работы. Тады будуць паступаць чэсна, і ўсё будзе выглядаць прыгожа, як у кіно.

З чэснасцю ў нас усё яшчэ слабавата.

Людзі на гандаль лаюцца нібы тут недастаткі атрымаліся, а сапраўдных вінаўнікаў не бачаць. Калі ўжо ў нас з-пад носа цягнуць што толькі ўдаецца, значыцца, дрэнныя мы гаспадары, і калі я не правы, няхай мяне гусь забадае.

Дзядзька Лявон